

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף צו

אמר רב אסי: כלי חרס הניקב 'בכונס משקה', מתבטל ממנו קצת שם 'כלי' לענין זה שהוא פסול לקדש בו מי חטאת. ושיעור 'מוציא משקה' נאמר רק לגבי גיסטרא, שאם ניקבה ב'מוציא משקה' היא בטלה לגמרי, משום שלא אומרים 'הבא גיסטרא לגיסטרא'. כלומר: כלי שלם שניקב ב'כמוציא משקה' לא זורקים אותו, אלא מניחים תחתיו גיסטרא לקבל את הטיפות הנוטפות ממנו, אבל גיסטרא שניקבה ב'כמוציא משקה' לא מניחים תחתיה גיסטרא אחרת, אלא זורקים אותה.

לדעת רבי אליעזר - כלי חרס שניקב ב'כמוציא זיתים' נטהר מטומאתו, והרי הוא ככלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה שלא יכולים לקבל טומאה לעולם. וזה לא כדעת רבא לעיל - שכלי חרס שניקב ב'כמוציא זיתים' ויחדו לרימונים הרי הוא מקבל טומאה מכאן ולהבא.

הדרן עלך המצניע

פרק אחד עשר. משנה: הזורק מרה"י לרה"ר או להיפך, חייב. הזורק מרה"י לרה"י ויש רה"ר ביניהם, רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרם.

חכמים מבארים כיצד: שתי גזוזטראות (= זיזים היוצאים מהכותל ומניחים עליהם קרשים להלך עליהם, והם רה"י משום שהם גבוהות י' טפחים ורחבות ד' טפחים) העומדות זו מול זו בשני צידי רה"ר, המושיט או הזורק מזו לזו פטור, שהרי לא מצאנו במלאכת המשכן זריקה והושטה בצורה הזו. ואם היו שתי הגזוזטראות בצד אחד של רה"ר, המושיט מזו לזו חייב, שכך היתה עבודת הלויים במשכן, אבל הזורק מזו לזו פטור, משום שהלויים לא זרקו את הקרשים זה לזה מחמת כובדם.

גמרא: זריקה היא תולדה של מלאכת הוצאה. איסור מלאכת הוצאה נלמד מהפסוק "וַיֵּצְאוּ מִנְשֵׁהוּ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לְאֹמֵר אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשֵׂהוּ עוֹד מְלָאכָה לְתַרְוִמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלָא הָעָם מִקְהָבִיא". ביאור: משה שהיה יושב במחנה לוויה שהוא רה"ר אמר

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לישראל אל תוציאו מרה"י שלכם לרה"ר שלי. אמנם אפשר לומר שפסוק זה לא עוסק כלל במלאכת הוצאה, אלא משה אמר להם שיפסיקו להביא נדבה למלאכת המשכן כיון שכבר נשלמה המלאכה, ככתוב "וְהַמְלָאכָה הַיְתֵה זָדִים לְכָל הַמְלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר", אלא שאנו לומדים בגזירה שוה "העברה העברה" מיום הכיפורים (= "וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה" לגבי מלאכת המשכן, "וְהַעֲבִרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים" הנאמר לגבי יוה"כ של שנת היובל) שכמו שיוה"כ אסור במלאכה כך שבת אסורה במלאכה, ופסוק זה אכן עוסק באיסור מלאכת הוצאה כנ"ל.

איסור הכנסה נלמד מסברא - שכשם שהוצאה היא מרשות לרשות כך הכנסה היא מרשות לרשות.

הוצאה היא אב מלאכה, והכנסה היא התולדה שלה. הנפקא מינה מכך: שאם עשה שתי אבות שונים בהעלם אחד או שתי תולדות של שתי אבות בהעלם אחד, חייב שתיים. אבל אם עשה אב ותולדה שלו בהעלם אחד, חייב רק אחת.

ולרבי אליעזר שמחייב שתיים כשעשה אב ותולדה שלו, הנפקא מינה בין אב לתולדה היא - שמלאכה שהיתה חשובה במשכן קרויה אב, ומלאכה שלא היתה חשובה במשכן קרויה תולדה. או שמלאכה הכתובה בתורה קרויה אב, ושאינה כתובה בתורה קרויה תולדה.

למדנו שהזרק דבילה שמינה למרחק ד' אמות ברה"ר, והיא נדבקה על קיר למעלה מעשרה טפחים מקרקע רה"ר, פטור משום שהיא לא נחה ברה"ר. (= אין דין רה"ר למעלה מ' טפחים, ואף לרה"י הוא אינו נחשב, משום שהיא נדבקה בקיר שאינו נחשב למקום מסוים שהרי אין ברחבו ד' טפחים). ואם זרק למטה מ' טפחים, חייב. והזרק בארץ למרחק ד' אמות, חייב.

הגמרא מבררת מנין שהזרק למרחק ד' אמות ברה"ר חייב: למסקנת הגמרא דין זה הוא הלכה למשה מסיני.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מקושש: נאמר בפרשת שלח: "וַיְהִי בְּבֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיָוִם הַשַּׁבָּת". לדעת רבי יהודה המקושש עבר על איסור העברה ד' אמות ברה"ר. בברייתא שנינו שהוא עבר על איסור תולש (= תלש עצים מחוברים). לדעת רב אחא בר יעקב הוא עבר על איסור מעמר (= שאסף עצים תלושים).

הנפקא מינה על מה הוא עבר: איסי בן יהודה אומר שאבות מלאכות הם ארבעים חסר אחת, ויש מלאכה אחת שלא חייבים עליה מיתה, ולא פירש איסי בן יהודה איזה מלאכה זו. רבי יהודה פשוט לו שהמעביר חייב, לברייתא פשוט שהתולש חייב, ולרב אחא פשוט שהמעמר חייב, (שהרי בתורה כתוב שהוא נהרג על המלאכה שהוא עשה).

מושגים בדף

מגילת סתרים: אסור לכתוב תורה שבעל-פה ("דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה, ודברים שבעל-פה אי אתה רשאי לאומרם בכתב, גיטין ס:), ופירש רש"י במס' בבא מציעא: "מגילת סתרים - מגילה טמונה, לפי שאסור לכתוב הלכות, וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכחו היה כותבו ומסתיר מן העין". עקב ירידת הדורות התיירו חז"ל לכתוב את התורה שבעל-פה, ודרשו זאת מלשון הכתוב "עת לעשות לה' הפרו תורתך".

